

ábor Dénes zseniális találmánya, a **hologram** — közismertebb nevén a térhatású, három kiterjedésű fénykép — ugyan sokáig váratott elismerésére, hiszen az 1948. évi feltalálása után csak az 1960-as évektől ismerte meg igazán a világ, ám amikor a másik óriási felfedezést, a lézert is hozta társították, egyszerűen meghódított számos tudományterületet. Nézték az így térbe helyezett részecskéket a fizikusok, a kémikusok, majd viharos gyorsasággal a tudományokat alkalmazó *ipar* is igénybe vette az eszközt: a legkülönbözőbb ágazatok szakembereit segítette abban, hogy ami azelőtt csak

síkokban volt látható, az most egyszerűen három kiterjedésben jelenjen meg előttük.

Innen pedig már csak egy lépés volt, hogy a **holográfia** még újabb és újabb alkalmazásokra találjon: nevezetesen a művészetek, a reklám és az ismeretterjesztés szolgálatába szegődjön.

Ami **művészi** alkalmazását illeti, ez leginkább a nagyobb falfelületek díszítésében mutatkozik meg: egy-egy sokak által látogatott hely — például szálloda, tárgyalóterem — falát a hologramok egész seregével rakják tele, ezzel mintegy mögöttes teret, sejtelmes folytatást kap az ily módon felékesített helyiség rész.

Térhatású fényképek a lillafüredi István-barlangban

Hologramok a barlangban

Barlangi oroszlán koponyája — hologramon (Bojtár Ottó felvételei)

A reklámozásban ugyan csak ez a képi izgalom, a sejtelmesség a megkapó. Gondoljuk csak el, hogy az áruházak nézelődő vásárlója olyan hirdetésekkel találja szemközt magát, amelyek előről nézve teret láttatnak, ám ha mögéjük pillantunk, csak egy vékonyka lap mutatja magát.

Ami pedig az **ismeretterjesztést** illeti, nos, ebben azzal segít a holográfia, hogy olyan tárgyakat, olyan képzőművészeti alkotásokat és történelmi ritkaságokat is önmagukhoz híven, mondhatni, **eredeti mivoltukban** tud a nagyközönség elé tárni, amelyek egyébként a különféle gyűjtemények legféltettebb kincsei. Koronázási ékszerek válnak így a maguk eredetiségében térbelileg láthatóvá, aztán felbecsülhetetlen értékű faragványok, domborművek — egyszerűen minden olyan múzeumi tárgy, amely csak **téri elhelyezésben** csodálható igazán.

Összinte örömünkre immár hazánkban is működik egy olyan stúdió, amely efféle kereskedelmi, reklám- és ismeretterjesztő hologramok készítésével foglalkozik. A neve: **3 Dimenzió Holográfiai Fotó-stúdió**, s harmadik éve, 1985-től készíti ezeket a különös felvételeket. Előbb az építészekkel alakítottak

ki igen jó kapcsolatokat, s járultak hozzá holografikus képeikkel a **Hotel Taverna** meg az **Országos Érsebészeti Intézet** új röntgendiagnosztikai laboratóriumának a díszítéséhez, majd több hazai **múzeum és közgyűjtemény** is igénybe vette szolgálataikat. Immár sok-sok ritkaságot lefényképeztek, s ezeket kiállítássorozatok keretében mutatják be mind a fővárosban, mind pedig országszerte, vidéken.

Legutóbb — stílusos környezetben — a **lillafüredi István-barlang** sziklajárataiban nyílt meg a 3 Dimenzió három tagjának, **Kárpáti Tibornak, Szabó Sándornak és Varga Miklósnak** a kiállítása. Ez hazánk őstörténeti emlékeit — kihalt állatok csontjait, az ősember használati eszközeit, közetritkaságainkat stb., stb. — mutatja be. Éppen ott válnak tehát láthatóvá ezek a több ezer, sőt több százezer éves leletek, ahol egykor maga az ősember is élt, s ahol egyébként — lévén roppant értékes darabok — a lefényképezett tárgyakat sohasem lehetne a nagyközönség elé tárni. Így azonban a maguk teljességében vissza tudtak térni közénk — hála Gábor Dénes 1971-ben Nobel-díjjal jutalmazott találmányának.

Takács László